

„Pojďme, vypadněme z domu. Povečeříme venku, co říkáš?“ navrhl Maře téhož večera Nikolaj. Odpoledne měl delší telefonát s Michalem. Znova si kladl otázku, proč mu musejí zásadní věci ohledně jeho vztahu s Mášou skoro pokaždé sdělovat jiní. Jak je možné, že je nevidí sám? Neposlouchalo se to dobře, sebevzhlíživý egocentrik, diktátor. Z jakého důvodu nevnímá, že je tak nešťastná?

Oblékla se do odpoledních šatů a učesala si vlasy do elegantního uzlu. Takhle ji už dlouho neviděl, od doby, kdy se u Hajduků přestala scházet společnost. Nebylo to sice kdovíco, ale teď jejich život ztratil jeden důležitý rozměr. Posedávání v obývacích přátelech a vedení více nebo méně zajímavých řečí tu díru nemohlo zaplácnout.

Samotná cesta byla vítaným vybočením ze stereotypu. Rozhodli se zajít do Koruny, kde se budou cítit příjemně anonymně. Navíc měli hotelovou restauraci rádi, byla prostorná a stylová, s textiliemi tlumených barev a decentními dekoracemi. A hlavně, Koruna měla dobrou kuchyni. Vybrali si, co budou večeřet, a Nikolaj si trochu odkašlal, jak se odhodlával promluvit. Zvedla k němu velké oči.

„Musím ti říct něco, k čemu se odhodlávám už delší čas.“

Její prsty se zastavily na cestě ke sklenici. Takhle nějak začíná oznamování špatných zpráv. Co to asi bude? Nejspíš neprošla tou náročnou prověrkou v Rusku a jeho rodina na něj naléhá, aby jí dal kvinde. Nebo že by právě dosáhlo konzumní zralosti ovoce té záležitosti s Tomášem? Anebo oboje dohromady. Přinesli jim přepychově vyhlížející jídlo, ale ona by teď nedokázala pozřít jediné sousto. Hrdlo měla stažené a v žaludku ji píchal ledový rampouch. „Co mi chceš?“ zeptala se raději rovnou a snažila se připravit na nejhorší.

„Jez, Mášenko,“ pobídl ji. „Studený losos nemá cenu.“

„Nemůžu, jsem vystresovaná,“ přiznala a opravdu tak vypadala.

Zvedl obočí. „Já tě stresuju?“ To bude ono, o čem mluvil Michal, usoudil. Docílil toho, že se ho Máša normálně bojí.

„Spíš ta situace,“ vysoukala pomalu.

„Mě taky, jsme na tom oba stejně. Čeho se bojíš ty?“ zeptal se a dal si záležet na neagresivním tónu, jak doporučovali v knížce o partnerské komunikaci, kterou nedávno přečetl.

„To ti povím až potom, jestli ještě bude nějaký důvod,“ odpověděla sklesle.

Nadechl se jako před skokem do vody. „Dobře, pustím se do toho. Potřebuju si s tebou promluvit o naší svatbě.“ Jenom se na něj dívala, vyděšená jak zvířátko zahnané do kouta. To je opravdu tak strašný? No, asi je. Co by taky čekal, když byla svědkem toho, jak málem zabil toho pablba Roháče. Zkusil to ještě o poznání mírněji:

„Ještě jsme se ani nebavili o termínu. Myslíš, že bychom se mohli brát po vánočních svátcích?“ Možná mu teď vmete, že ona se za žádného Ivana Hrozného vdávat nebude. Chvilku na něj němě

zírala, jako by nevěřila svým uším, načež se k jeho úžasu zasmála. „V zimě nám aspoň krásně vydrží dorty.“

„Jo, to je bezpochyby velká výhoda,“ smál se spolu s ní a pak jí podal kapesník, aby si mohla utřít slzy. Ano, Michal měl svatou pravdu, Mara byla pod svou naučenou netečností citlivá jako mimóza. „S termínem by tedy žádný problém nebyl. A místo? Však víš, co navrhovala teta Dáša. Z mého hlediska je Rusko samozřejmě úžasná volba, jenomže budeme určitě chtít pozvat všechny společné přátele. Potom je tady taky tvoje rodina a já si neumím představit tvou mámu nadšenou faktem, že se jí jediná dcera vdává v Rusku, kde bydlí děda Mráz a nepřátelské tanky. Myslím, že by asi bylo lepší udělat to tady. Teta bude možná trochu protestovat, ale nějak ji už přesvědčím. Pro naše nebude zase takový problém přiletět. Navíc můžu argumentovat, že už tady žiju hromadu let, ale ještě mě nenavštívili. Co ty na to?“ Horlivě přikývla: „Rozhodně. Rozhodně se chci vdávat tady.“ Napíchla si kousek

ryby. S úlevou se dostavil také hlad.

„Tak, to bychom měli. Do téhle chvíle se spolu nádherně shodneme,“ pohladil ji očima. „Tak dál,“ odhodlal se. Podívala se na něj ostražitě. Až do té chvíle všechno znělo přímo fantasticky. Až příliš, než aby to nemělo žádný háček. Teď zřejmě přijdou na pořad nějaká zásadní *ale*. „Poslyš, jestli se mám ženit, musí být svatba v chrámu. Ne v ledajakém kostele, ale v našem, pravoslavném. V tomto bodu pro mě prostě neexistuje alternativní cesta. Já vím, že jsme se spolu onehdy bavili při historce, jak si Židovka brala katolíka v blíže neurčené modlitebně a všichni, včetně jejich rodin, byli nakonec velmi šťastní. To se pěkně čte v knížce, jenomže nevěřím, že by to mohlo fungovat jinak než jako dojemná historka.“

Zamračila se. „Na to je nějaký předpis?“

„Absolutně. Pokud bych neměl takovou svatbu, ocitnu se ve sporu se vším, čemu věřím, a taky s celou církví.“

„Aha. Tak jo, já to pro tebe teda udělám,“ prohlásila statečně.

„To je od tebe krásné. Fakt si toho moc vážím. Jenomže nás neoddají, ne takhle.“

„Ne?“ zeptala se překvapeně. „A proč?“

„Nemohou mě oddat s nevěřící ženou a ta tvoje špekáčková konfese ti v očích našich kněží asi moc nepomůže.“

„Vždyť to byla jenom recese,“ zasmála se.

„Jasně,“ přikývl. „Však víš, my máme taky rádi legraci. Ale některé věci jsou u nás z okruhu vtipkování vyňaty.“

„Dobře, tak teda vážně. Už jsme to přece všechno probírali s tetou v Rusku. Pokřtili mě jako mimino, asi že to chtěla babička. Byla velká sláva, já v naškrobené peřině, zlatý dukát do povijanu od kmotry, dárky a dobrý oběd. Od té doby jsem náboženství prostě neřešila. Ale platný obřad to snad byl, ne?“

Nikolaj jen vzdychl a zavrtěl hlavou. „U nás ne. Přes veškeré řeči, které o tom vedou někteří Západu naklonění pravoslavní duchovní. Všechny ty ekumenické sedánky a prohlášení, to je leda tak přání otcem myšlenky. U nás to nikdo nebere, aspoň nikdo z těch, které uznávám. Já vím, že ses strašně dopálila, když s tím na tebe teta vyrukovala, ale ona si v tom směru nic nevymýšlela. Napřed opravdu musí být všechno, o čem mluvila. Je bezpodmínečně nutné, abys přijala moji víru, a pak můžeme mít tu nejkrásnější svatbu, jakou si jen vymyslíš.“

„Aha.“ Ztichla a stáhla se do sebe. Už zase vypadala vyděšeně.

„Čeho se bojíš?“ zeptal se jemně.

„Nevím, asi toho všeho.“ Pracně hledala slova, jimiž by vyjádřila svou nechuť nechat se takhle nábožensky *zorganizovat*. „Už od mala mám církev spojenou s představou nesvobody. Taky krutosti a pokrytectví. Nikdy jsem nechodila do kostela, vůbec nic mi to neříká, nebo spíš nic dobrého.“

Odložil příbor. „Tak ti to u nás připadalo? A vzpomeň si na tu Paschu.“ Zamyslela se nad tím. „Ne, musím přiznat, že u vás to nijak depresivně nepůsobí,“ uznala nakonec. „A je překvapující, jak je to silné. Tolik lidí v kostele jsem si nikdy ani nepředstavovala. Zpočátku se mi to dokonce líbilo, nádherná podívaná i krásný zpěv. Jednou jsem se chtěla přidat a sháněla se po notách. Na co, řekla teta, tohle přece každý zná. Já ne, ani azbuku, ani jazyk. Takže jsem vůbec nepobrala, o čem jde vlastně řeč. Nemůžu se vyjádřit, protože tomu zbla nerozumím. Navíc toho bylo všude strašně moc, až jsem se ptala, jak to vůbec můžete vydržet. Ze všeho děláte takový obřad, že člověk místy ztrácí přehled, jestli je ještě v kostele nebo už doma. Každý jsme museli mít pokoj zvlášť, samé posty, dneska se nejlí tohle a zítra zase tamto, a k tomu ty nekonečné modlitby. Já nesnáším, když se mi něco nařizuje a zakazuje.“ Pozorně ji vyslechl a dal si na čas, než odpověděl: „Dobře, mám návrh. Zajdeme za otcem Serafimem, a když to schválí, začnu tě učit sám. Půjdu s tebou krok za krokem a všechno ti postupně vysvětlím. Nechci, aby ses do něčeho vrhla jenom kvůli mně, s pocitem, že jsem tě přinutil násilím. To by se nám asi moc nevyplatilo. Chci, abys přesně věděla, co a proč děláš.“ Upřeně ho sledovala. Respektuje ji, uvědomila si. Stojí mu za námahu a moře trpělivosti. „Přiznávám, že se toho tvého starce trochu bojím,“ odvážila se. „Cítím, že mu nejsem moc sympatická.“

Nikolaj se pokusil o vysvětlení: „To s tebou tolik nesouvisí, za to můžu sám. Ještě vloni na podzim jsem si pohrával s myšlenkou, že se stanu mnichem, a když z toho sešlo, byl trochu zklamaný. I on je jenom člověk.“

„Cože? Ty ses chtěl stát mnichem?“ Maře vyschlo v krku. Naráz si to živě představila, její milý v černé říze a v klobouku se závojem,

s dlouhými vlasy a plnovousem, najednou cizí a nepřístupný. Jako by jich viděla v Rusku málo, tichých mužů setrvávajících ještě zde, a přece už mrtvých pro tento svět se všemi jeho strastmi i radostmi. To by snad bylo ještě horší, než kdyby jí opravdu zemřel. „Tak pro tebe najdeme někoho, koho se bát nebudeš,“ pokračoval mírně nic netuše o pocitu ohrožení, který ji zachvátil. „Někoho, kdo ti bude rozumět. Klidně tě za ním budu vozit třeba přes celou republiku. Najít si takového člověka je velmi důležité. U nás lidé jezdí kvůli návštěvám starců třeba stovky kilometrů. Lítají na poutní místa, na Svatou horu. Teda tam jenom muži,“ upřesnil. V tmavých očích mu planul svatý žár a vypadal velmi odhodlaně.

Mara si vzdychla. Tak to prostě jednou je, nemůže před tím zavřít oči, i kdyby stokrát chtěla. Náboženství je pro něj stěžejní věc, důležitější než cokoli jiného. Chybělo možná málo a byl pro ni navždy ztracený. Všechny její utěšené představy o tom, že budou vedle sebe žít ve vzájemné toleranci každý to svoje, byly jenom fikcí. Musí se s tím vypořádat, najít cestu a nějak to zvládnout. Miluje ho a nedopustí, aby se odešel zaživa pohřbít do nějakého monastýru. Toto je cena, kterou bude muset zaplatit, není vyhnutí. „Skoč můj mourku, hola hej, v hrdlo jí tu šťávu vlej!“ Mara se tedy s krajně rozporuplnými pocity podvolila, protože jí zkrátka neponechal žádnou jinou možnost. „Tak dobře. Ať je po tvém.“ Pak se zamyslela a po odmlce váhavě dodala: „Ale taky bych od tebe něco chtěla.“

„Cokoliv si přeješ, Mášenko,“ usmál se samým potěšením. Teď už si byla jistější. „Říkáš, že tomu všemu fakt věříš?“ ujišťovala se. „Myslím všem těm nemožnostem o rajském jablku, panenském početí a zmrtvýchvstání?“

Velmi vážně přikývl. „Ano, věřím tomu.“

„Dobře,“ odvětila. „Tak mi to tedy ukaž. Chci tu tvou víru vidět. Pokud potřebuješ dodržet všechny nesmyslné předpisy o tom, že se mě před svatbou nesmíš ani dotknout, dodrž je. Ale po svatbě už spolu budeme žít normálně, ano? Jako všichni ostatní. Jestli ta víra za něco stojí, a není jenom snůškou planých řečí, měla by ti přece pomoci. K čemu by nakonec jinak byla?“

Upřeně na ni zíral neschopen jediného slova, jak před ním opět vyvstala jeho stará úzkost. Vzpomněl si na rozhovor, který na toto téma vedl s Annou. Zázraky se dějí těm, kdo věří, apoštol kráčející po vodě. Mara se mu dívala do očí, jedna velká výzva. *Tak co je ta tvá víra vlastně zač?* Zahнала ho až na okraj propasti. Jen z pouhé myšlenky, že by měl zase riskovat její život, se mu dělalo fyzicky zle. Dokáže to zvládnout, po tom všem? To by spíš uvěřil, že živý projde zdí. Vybavil si Michalova ostrá slova ve chvílích, kdy už ho měl dost. Nezralého kluka vystrašeného vlastním stínem. Směšného podivína, který se nedokázal vypořádat ani s vlastní dospělostí.

Pořád na něj upřeně hleděla. Utekl by, kdyby mohl. Svým způsobem měla pravdu, že ji k tomu, co se stalo s tím zatraceným Roháčem, sám dohnal, a ještě z toho vyšel jako lilium. To ona se stala terčem špatně skrývaného opovržení, především ze strany svých kamarádek.

Tak ta situace stojí, neoblomně jako pohanský obětní stůl z jeho vidění, žulový kámen, o nějž si teď rozbije hlavu. Jako by už nevyteklo dost krve z jeho rukou. Musí skočit rovnou do neznáma, bez útěch a záruk. Musí se odvážit, s mlčícím nebem nad hlavou doufat ve vyvážnutí z tlamy draka. Opět viděl dýmající žároviště rodného domu, v uších mu znovu zněl šílený křik. A viděl i ji. Vypadala jak mrtvá, s promodralou tváří a bez dechu.

Chtěl to původně nějak vymyslet a pracoval na tom v poslední době, div si nezavařil mozek. Ještě i v Rusku hledal rady a snad k něčemu dospěl. Kdyby Marja opravdu přijala jeho víru, mohla by snáze přistoupit na myšlenku, že se lze v manželství docela dobře obejít i bez sexu. Mohli se přece pokusit žít spolu netělesně, věrni jeden druhému, v jakémsi vyšším stupni láskyplné harmonie a

úsilí o duchovní dokonalost. Věděl o lidech, kteří takovou cestu následovali a shledávali ji nanejvýš šťastnou.

Ale než dostal šanci vysvětlit jí tyto možnosti a nadchnout ji pro takový ideál, předložila mu ultimátum, která ho tvrdě srazilo zpět na zem. Teď nemá vyhnoutí. Jestli nesebere odvahu a nedokáže jí svou lásku způsobem, jemuž rozumí, je jisté, že o ni definitivně přijde. Pak už neuvěří vůbec ničemu a jemu ze všeho nejméně. Znovu se přinutil dýchat. Chytím býka za rohy, umiňoval si před časem, když byla jen mizivá naděje, že by o něj Máša ještě kdy stála. Teď byl ten býk nebezpečně blízko a chystal se s krví podlitýma očima k útoku. Nikolaj násilím rozevřel svůj bolestivě sevřený hrudník, aby se trochu nadechl. A pak ze sebe vypravil ta neuvěřitelná slova: „Dobrá. Bude to tak, jak říkáš.“